

UNDERMYER PRED SENATNIM ODSEKOM V INTERESU STAVKUJOČIH TEKSTILNIH DELAVCEV

Washington, D. C. — Samuel Undermyer, newyorški korporacijski odvetnik, je nastopil v interesu passaiških stavarjev na tajni seji senatnega odseka. I-mej je s sabo na stotine zapri-šenih izjav, da z njimi dokaze, kako brutalno in nasilno se je obnašala policija.

Nova predloga za deportiranje inozemcev

Washington, D. C. — V sret-ku je bilo poročano, da bo na-vednejša dne kongresnik Hols-daj iz Illinois predložil poslan-ski zbornici načrt, ki je v bistvu dodatek k priseljenškemu zakonu. Ta dodatek je izredno oster in se ga bodo oblasti najbrže po-služevale proti vsem nezaželje-nim priseljencem, četudi tega se-veda predlagatelj nabejo prizna-ti. Namen tega dodatka je, omo-gočiti deportacijo tujezemskih zločincev vseh vrst, kakor tudi duševno nepopolnih in pa ubož-nih. Na podlagi tega zakona bo-do lahko obdolžili kakega popol-noma neizolirane, toda nezaželje-nega tujezemca (ki je nezaželjen na primer radi tega, ker je raz-redno zaveden delavec ter deluje za delavsko stvar) kršenja su-haškega zakona, nakar ga bodo meniči tebihič deportirali.

ČIKAŠKO "MOKRO" PERILO PRED PROHIBICIJSKIM ODSEKOM

Dever je odgovoril Olsonu s protiboljšavnimi. — Senator Reed izjavil, da ni fanatik, temveč da išče le dejstva.

Delavčeve dividende

Milwaukee, Wis. — Trije del-avci so izgubili življenje vsled razstrelbe v tujakovski tovarni Marsh Wood Products kompa-nije.

Senator Nye je pripravil administracijo v zagato

Ako se se odpustili dolgov Itali-ji, naj se odpuste še farmar-jem. — To je potoza, ki jo je izbrgal senator.

Novi sodnik

Chicago. — Zvezni sodnik James H. Wilkerson je dolgo časa potrpešljivo prenašal počenjanje suhačev, ki so vlačili pred njega same ignorante, reveže in pre-proste ljudi, dočim se mogočni butlegarji svobodno sprejajajo oziroma vozijo v svojih dragih avtomobilih po čikaških ulicah.

SUHACI SO LE RAVEŽU ZA PETAMI

Tako je rekel zvezni sodnik, ko je našel mite kazen staremu farmarju, ki je imel kotliček v svoji kleti.

Višje sodišče

Berlin, 23. apr. — Predloga socialistov in komunistov za kon-fisciranje vsoga premoženja biv-lega cesarja in vseh ostalih di-nastij v Nemčiji, katera je bila zadnji mesec podprta s podpisji 12 milijonov volilcev v zahtevi, da se predloži ljudstvu na glaso-vanje, je začela povzročati veli-ko krizo. Vlada bi najrajši igno-rirala predlogo in preprečila re-ferendum, ki se ima vršiti v ju-niju, ako parlament prej ne sprejme predloge. Monarhisti in fašisti delajo velik pučarski hrup in zahtevajo, da parlament od-pravi točko referendumu v usta-vi. To pa ni mogoče, ker monar-histi v tej zbornici nikdar ne do-be potrebne dvetretjinske ve-čine.

Jukić morda uide ekszekuciji s plinom

Reno, Nev. — Stanko Jukić, mladi in po postavi orjaški hr-vataki delavec, ki je bil obsojen na smrt radi umora dekleta, morda ne bo usmrčen s strupe-nim plinom v drugi polovici me-seca maja kot se glasi sodnijski odlok. Njegov odvetnik je vložil prošnjo za "habes corpus" na zveznem sodišču. Zaslivanje gle-de to prošnjo se vrši 1. maja. A-ko bo prošnja odklonjena, bo Ju-kić apeliral na najvišje zvezno sodišče v Washingtonu.

Rudarji bi lahko imeli stalno de-lo, ako bi bili rudarji organizirani

Washington, D. C. — Philip Murray, podpredsednik rudarske organizacije United Mine Work-ers, je odgovoril kongresniku Leeju iz Kalifornije, ko ga je vprašal pred kongresnim odse-kom, da naj razloži odseku, kaj kongres lahko stori za odpravo žalostnih razmer, v katerih se nahajajo rudarji, ako želi kak-šen kongresnik storiti kaj za ru-darje, tedaj naj ostane s svojega sedeža v kongresu in izreče ob-sodbo nad John D. Rockefeller-jem, Andrew Mellonom in Chas. M. Schwabom, zaradi preloma jacksonvilske pogodbe z rudar-sko unijo.

Katoliški župnik pobija katoliškega župnika

Župnik Curran iz rudarskega mesta je izjavil pred senatnim odsekom, da se je župnik Kasacuzn zlagal, ko je govoril o munajnskih orgljah med ru-darji.

Številni rudarji

Washington, D. C. — Senatni odsek, ki zaslišuje stranke za in proti prohibiciji, je bil 21. aprila presenečen, ko se je pojavil pred istim katoliški župnik J. J. Curran iz Wilkesbarra, Pa., kot prič-a za suhače in izjavil, da se je katoliški župnik Francis Kasacuzn iz Sugar Notcha, Pa., zlagal, ko je pred dobrim tednom prišel za mokrtače.

Številni rudarji

Washington, D. C. — Justični tajnik Sargent je v smislu re-solucije poročal, da je justični de-partment potrošil \$62,312 za po-stopanje proti senatorju Wheel-erju. Postopanje proti Wheeler-ju je bilo uvedeno kmalu sate-m, ko je razkrinkal gnile razmere v justičnem departmentu. Na delu so bile gotove sile, ki so hote-le na vsak način ubiti Wheelerje-vo politično karjelo.

Številni rudarji

Washington, D. C. — Dne 23. aprila se je sešla ameriška komi-sija za fundiranje vojnih posojil evropskim zaveznikom. Zaklad-niški tajnik Mellon je prejel no-vo definitivno ponudbo Francije za fundiranje njenega dolga Ameriki in to ponudbo je pred-ložil komisiji.

BALDWINOVO KOMPROMISARJENJE SE NI ODVRNILO PRETEČE INDUSTRIJSKE KRIZE NA ANGLESKEM

Angleška vlada morda razpusti parlament in razpiše nove vo-litve v juniju, ako ne bo mogla izmeotariti miru med rudarji in magnati. Rudarji nobejo po-pustiti in konferenca je še ved-no v zastanku.

\$62,312 izdatih za tožbe proti Wheelerju

Washington, D. C. — Justični tajnik Sargent je v smislu re-solucije poročal, da je justični de-partment potrošil \$62,312 za po-stopanje proti senatorju Wheel-erju. Postopanje proti Wheeler-ju je bilo uvedeno kmalu sate-m, ko je razkrinkal gnile razmere v justičnem departmentu. Na delu so bile gotove sile, ki so hote-le na vsak način ubiti Wheelerje-vo politično karjelo.

Fašisti bombardirajo Belgijo s poevkami

Rim, 23. apr. — V oficijelnih krogih se še ni podela napetost napram Belgiji radi incidenta v La Louviere, kjer so belgijski socialisti v sredo sezgali Musso-linija v podobni, italijanski posla-nik Comblate, ki je bil takoj po-zvan domov, pride danes v Rim.

ZASTOPNIK RUDARSKE ORGANIZACIJE PRED TRGOVINSKIM ODSEKOM

Washington, D. C. — Dne 23. aprila se je sešla ameriška komi-sija za fundiranje vojnih posojil evropskim zaveznikom. Zaklad-niški tajnik Mellon je prejel no-vo definitivno ponudbo Francije za fundiranje njenega dolga Ameriki in to ponudbo je pred-ložil komisiji.

streetu v svrhu, da jim predloži nov kompromis. Baldwin je dejal večeraj svojim političnim zaveznikom, da vlada prepusti realitev vprašanja vo-lilcev, ako ne bo mogla prepre-čiti industrijske krize. To znači razpust parlamenta in nove vo-litve najkasneje meseca junija.

LJUBEZEN

(J. U. v "Novem čovjeku.")

Ljubezen! Divna reč! Sladka reč! Polna gorkote in dobrote.

Ljubezen ni na jeziku, biti mora v naših srcih in naših dušah. Brez ljubezni je življenje brez smisla in vrednosti; že da ostane pri življenju, je potrebna ljubezen.

Po čem se človek razlikuje od drugih na zemlji, ako ne po ljubezni? Vdajena mu mora biti ljubezen, kar pomeni, da ne živi za sebe, temveč za vse; da ne živi za danes in jutri, temveč za ves čas, ki pride za nami. Vsi naši veličani so postali veliki in slavni, ker so življenja zasnovali na veliki in neprekosljni ljubezni.

Ljubezen je dvignila ljudstvo. Ljubezen za delo, ljubezen za ime in ljubezen do domovine ga ni vodila do propasti. Vsi veličani v preteklosti so puščali naslednjim pokolenjem to ljubezen. Oni so v nji prinesli in dali so prvim svojim mladim in ljubezen je ostala njih največja dedščina potomcem.

Potrebnost nam je, da se ob vsaki priliki s ljubeznijo odzovemo na delo in posel. Toda ali je danes na svetu ljubezen, kakorina je svetu potrebna? Kje je človek, ki bi to trdil?

Ali čmet, ko seje pšenico, dela to in ljubezni? O, če bi ga vodila ljubezen do tega dela, bi ne imel tako teškega posla. Bil bi najbreznejši in najzadovoljnejši. Toda on seje, ne da bi mislil s ljubeznijo na svoje bližnje in na svet; seje, da bi mu svet prinesla obilo žetev in žetev bogato plačilo ter da mu ne bo treba stradati. Če bi ga do dela vodila ljubezen, bi to ne bil njegov glavni smoter, glavni bi mu bilo, da vrši svojo dolžnost napram celoti. Vsak poedinec bi moral živeti in delati za celoto in celota bi morala dobiti dobrino od vsakega poedince. Obenem pa bi vsak poedinec moral biti srečen, ker mu je mogoče delati dobro za celoto. To je sreča in zadovoljstvo. Tako je pri vsakem poslu in v vsaki stroki.

Ko učitelj uč mladino, ne sme smatrati, da so otroci v šoli radi njega, da si on s tem služi kruh. On uč in vagaja deco ne zato, ker je plačan, temveč zato, da opravi svojo dolžnost, brez katere ne sme biti noben človek napram celoti. In kdorkoli bo svoj posov opravil radi tega, bo srečnejši in zadovoljnejši, četudi osebno trpi škodo, ker doprinesejo k korist celote — v korist človečanstva.

Selbnost je največji protivnik ljubezni. Selbnost je gnusna robota, odvratna in srega. Ljudje so na svetu, ki žive v selobilju in bogastvu, pa so vendar nesrečni in čeprav so veliko vrtali, niso zadovoljni in so nesrečni bolj kot mnogi siromašni, nesrečni bolj čimveč zbirajo bogastva in zakladov. Nesrečni in nezadovoljni so, ker so svoje življenje osnovali na selbnosti; selbnost pa je nezahvaliva, nenasična in brezmejna.

Imamo ljudi, ki so srečni in zadovoljni, dasiravno čisto nimajo niti tega, kar potrebujejo za preživljanje. Znanj hrvatski pesnik in književnik Sima Milutinović je umiral v mali in tesnobni, vlažni sobici. Ko so ga prenesli na boljši prostor, je volil, da bi spet enkrat živel v oni sobici. Pri takih ljudeh vidimo ljubezen napram celoti, katere jih napravi srečne in zadovoljne. Daja jim nekako zavest irtvovanja samega sebe samo radi sreče celote.

Učenjak, ki samo stremi za tem, kako bi svoje znanje podelil drugim — vsem ljudem — vrši to iz ljubezni do celote. Če temu ga vodi in navdušuje ljubezen, kakor tudi vzvišenega učenca in proučevalca ne vodi do študij nič drugega kot ljubezen do celote.

V današnjih dneh opašamo vedno manj ljubezni. Vsiljuje se zlo, katero hoče vladati vsehpo vobed. To pomeni pomanjkanje ljubezni. Ingleda, da je mnogi sprejel ljubezen samo za svojo osebo, za druge se ne briga. Odpravljati pa moramo zlo in odpravili ga bomo le, če ustvarimo več ljubezni med nami. Vzeti moramo zlo in odpravili ga bomo le, če ustvarimo več ljubezni med nami. Vzeti moramo vsako zlo in napake ne samo kot stvar poedince, temveč nas vseh, ker če je poedinec del celine, smo obenem vsi eno telo.

tudi omogočimo, da stari člani ne plačujejo izrednih prispevkov, temveč da smo vsi lepo zavarovani za iste prispevke. Napeljemo takorekoč vodo na usihajajoč travnik. Kadar bo treba, pa bomo vsi seno kosili.

Nekaj čujemo, da se hoče ustanoviti novo društvo, ki bo podlavalo v angleščini. Po mojem mišljenju bo to velik napredek za našo ameriško mladino. In ko bomo stari odpadali, nas bodo oni lahko zastopali ter gojili naprej principe S. N. P. J. Moj nasvet je, da se dobro spoznate glede pravil, ker potem morate uspevati in napredovati. Najboljše nasvete dobite iz glavnega urada, a gnotno pomoč pa lahko pričakujete tudi od našega društva št. 499.—F. Franke.

Odgovor na pisanje v "A. S." iz Collinwooda.

Collinwood, Ohio.—V stavko-kakšem franciškanskem listu se zopet oglašajo neki Skebe, ki v resnici se svojega imena ne zna podpisati. Prišel je na dan z nekakim dopisom, ki je res vreden neunijskega kutarskega lista, kateri daje dotičniku nekaj privilegij, da mu priobči sliherno bendarjo, če le v nji napada poštna delavce.

Skebe piše o čudnih nazorih, ki jih imamo "brezverski prenaspetci". Gotovo takih nazorov nimamo kot kak zabiti franciškanski dopisovalec, ki se amitra žurnalata, pri vsem tem pa ni drugega kot napihljano ignoranca. Da je tako, potrjuje že samo to, ker kot delavec piše v neunijski list, v drugi vrsti pa to, kar piše.

Vsekakor skušam slediti njegovemu pisanju, toda po vsem prepričevanju ne morem verjeti, da sta Hribar in Skebe edina, ki vesta, da je bog. Pri tem naj niker ne misli Skebe, da mene erce bolj ali vseh peče. Me njma za kaj, najmanj pa bi me do tega ganilo pisanje, ki je podpisano s Skebetovim imenom, spisano in prikrojeno pa po okusu kakega plitkega franciškana ali pristaša franciškana.

Zatekel sem se k tetti Prosveti. Tako piše "Amerikanski Slovenec". Da, zatekel sem se k svojemu listu, kakor bo to gotovo storil vsak zavešen slovenski delavec. Franciškani, "Zastita" duhovščina in mežnarji naj se obračajo do svojega neunijskega lista, zavedni delavci se ne bomo in bomo tudi gledali, da pripravimo zadnjega do te zavesti, da se bo zatekel samo k "tetti" Prosveti, ki ima prostor za stvarne dopise, kakor ima "Amerikanski Slovenec" prostor za blatenje in napadanje poštnih ljudi.

Doplnjen se ponaša s Skebetovo veliko družino in svojo nezaverno budalostjo, ko začne praviti o plačilu, ki ga čaka po smrti. Ker mi v to ne verjamemo, nas ima za zarukane brezverce. Well, jaz povem za svojo potrebo, da po smrti ne bom ničesar rabil. Plačilo naj bo na zemlji, ali pa nič. Trdne vere sem, da ima rev. Hribar prav, ko hoče zase plačilo tu, drugim pa naj bo plačano v nebesih, če že tako hočejo.

V dopisu je tudi zlobno vključeno običajno franciškansko namigivanje, kakor da socializem dela sovraštvo med našimi delavci. Samo nevedneži kakor Skebe si bodo dopustili, da jim kdo vključuje take hudobje v dopis z njihovim podpisom. Takim je menda tudi zastoj dopovedovati, ker slepi so dovolj, da ne vidijo, da med slovenskim delavstvom dela v prvi in glavni vrsti ravno slovenski duhovščina prepri in razkol. To velja za posamezne zakone, velja za društva in organizacije in tudi ni treba navajati slučajev v potrdilo tega dejstva. Ali si sovraštvo že samo to, ko duhovščina vptje z levo: "Vi ste pogubljivi! Vi ste grešniki! Hincavci!" S sovraštvom hočejo pridobiti ljudi. S hujakanjem in razkolom med rokovi in organizacijami si hočejo uvrstiti svoje ugodno stališče. Ne bo se jim posrečilo. Če se jim ni v preteklosti, ko so imeli skoraj popolno oblast, se jim tudi zdaj ne bo.—Svobododomilec.

Ali želja znati pravilo pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katere je izdala in ima na preddaj Kalševa malica S. N. P. J.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisati se na vrafajo.

Naročnina: Zedinjena država (Ivan Chicago) \$5.00 na leto, \$2.00 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cleveo \$6.50 na leto, \$3.50 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavoju n. pr. (March 21, 1924) poleg vsakega imena po možnem pomenu, da vam je s tem dnevno potokilo naročnina. Poverite in izvajanju, da se vam ne utavi list.

JEKLARSKI BARONI UŽIVAJO PROSPERITETO.

Jeklarski delavci pa te prosperitete niso deležni.

Letno poročilo jeklarskega trusta za leto 1925 pripoveduje, kako so bili jeklarski delavci opeharjeni, za njih delež na prosperiteti v tem letu. Ako bi delavci, ki delajo za trust, prejeli enaki delež v primeri z njih produkcijo v letu 1924, tedaj bi ti delavci in uslužbeni povprečno zaslužili po \$1,953. Ta vsota je pa v resnici za \$126 višja, kot jim je bilo izplačano v mezdi. Dobiček je pa narasel na \$12,000,000.

Pri jeklarskem trustu je zaposlenih 249,883 uslužbenecv. Ti so producirali v letu 1925 toliko produktov, da jih je trust prodal za \$923,150,726. Te številke pa ne vključujajo meddružbenega biznisa, ki poviša kosmati biznis korporacije na \$1,406,505,000. Uslužbeni so prejeli za svoje delo kot mezdo \$456,740,355. V letu 1925 je 246,753 delavcev produciral produktov, ki so bili prodani za \$342,969,442, kot mezdo za te produkte so prejeli \$442,458,577. Tako poroča kompanija sama, da se je vrednost produktov pomnožila za \$35,181,284 ali deset odstotkov, mezda je pa narasla samo za \$14,281,778 ali malo več kot za tri odstotke.

Naslednja tablica nam pokazuje od leta 1914, kakšno dnevno mezdo je plačeval trust svojim delavcem. Navedena je v nji tudi letna mezda delavca, vrednost produkta, ki odpade na delavca in lastnikov dobiček od delavca.

Izkoriščenje jeklarskega trusta.	Dnevna mezd.	Letna mezd.	Prodaja na delavca.	Dobiček od delavca.
1914	\$2.97	\$ 906	\$2,122	\$ 400
1915	3.29	925	2,546	701
1916	3.36	1,041	3,378	1,311
1917	4.16	1,295	4,500	1,102
1918	5.38	1,695	4,794	695
1919	6.17	1,900	4,260	570
1920	7.00	2,173	4,582	587
1921	6.73	1,736	3,419	483
1922	4.91	1,501	3,358	474
1923	5.73	1,800	3,808	689
1924	5.74	1,794	3,412	621
1925	5.77	1,925	3,716	663

Lanski dobiček jeklarskega trusta daje vsakemu delničarju \$12.86 na delnico. Če povprečni lastnik delnice lastuje 56 in pol delnice, tedaj je delničar prejel \$727, za katere ni bilo treba izvršiti nobenega dela v industriji. Veliki finančniki, ki lastujejo po par tisoč delnic, so seveda prejeli ogromne profite.

Ta ogromen dobiček pokazuje, zakaj Gary, predsednik jeklarske korporacije, ne trpi nobene delavske organizacije v trustovskih podjetjih. Svoji ženi je pred leti kupil kožuh za osemdeset tisoč dolarjev. Veliko žen in otrok jeklarskih delavcev si pa ne more kupiti tople zimске obleke iz najcenejšega blaga. Veliko otrok ne more pozimi v šolo, ker njih očetje zaslužijo tako malo, da jim ne morejo kupiti čevljev.

Ako bi bila jeklarska industrija nacionalizirana, t. j. last ameriške vladne korporacije, pri kateri bi bili jeklarski delavci enakopravni v upravi in vodstvu, tedaj bi bila podoba popolnoma drugačna. Delavci bi prejeli boljšo mezdo, konzumenti pa jeklo po nižji ceni.

To pokazuje, da nacionalizacija vsake industrije koristi ljudstvu in ne posameznim bogatinom. To nam pa pove, zakaj se finančniki, podjetniki in drugi podporniki sedanjega kapitalističnega načina blagovne produkcije in distribucije, tako trdovratno vpirajo nacionalizaciji vsake industrije, vrh tega pa še kriče, da če se izvede nacionalizacija industrije, da bo od tega ljudstvo imelo škodo.

SKEBE IZ NASELIN

Silabe delavske razmere.

Wyana, Pa.—Po premogokopnih naših nasebine in okolice je skor dele vsaki dan, a zaslužek je odvisen od tega, koliko hoče plačati kompanija! Delavce se njima kaj obrniti, ker vsi rudniki so nujni.

V Wyanu je rudnik Youghioghny & Ohio Coal Co., ki je podpisala s unijo leta 1917. Zapri je rudnik dne 11. julija 1924, sedaj pa ni ga rada odprla s pogodbo, da delamo pod plačilno listino iz leta 1917. Gospodar v Wyano in njegov hišaci hodijo od hiše do hiše ter nagovarjajo delavce, naj bi podpisali svoje ime na neko listino, katero je dobila splošna imo "yellow dog" pogodba. Kakor čujemo, je podpisalo večje število Poljakov in Slovencev ter K.K.K. Slovencev pa dobri gospodar ne more pregovoriti, ker zavedajo se, kam se je treba podpisati in kam ne. Siliš se, da se tudi neki člani našega društva dali svoje ime pod to pogodbo, da bi šli delat za plačo kakor leta 1917, kar se pravi toliko, kot jemati kruh svojim bratom, ki so na stavki. Da doznamo, koliko je resnice na tem, kot tajnik društva št. 340 S. N. P. J. posiljam vse člane tega društva, da bi se brez izjeme udeležili redne seje drugo nedeljo v maju v navadnem prostoru od desetih do polnoči. S tem se bo pokazalo radi prizadetih članov. Če je to resnica, se kršitelj pravil kajmaje po pravilih in njegovo ime se izbrise iz društvene imenika. Naj ga ima v svojem spletniku Youghioghny & Ohio Coal Co. V služaju boleznii in nesreče bo uvidel sam, kje ima več koristi, pri S. N. P. J. ali pri kompaniji.

Člani, ki se ne udeležijo seje vsaj po enkrat v treh mesecih, kršijo pravila in so radi tega lahko kaznovani. Naše društvo šteje 55 članov v obeh oddelkih, na sejo pa jih pride 33 ali 34 manj kot 40, včasih pa komaj toliko števil, da so seja ne more obdržavati.

Bratje, pridite vsi na sejo v maju, da stvar bolje uredimo. Naproseni ste tudi drugi rokaji, da se držite proč od Wyana.

Zavednim delavcem in čitateljem Prosvete bratski pozdrav.—Cisti Osoinik.

Rojak ubit v rudniku.

Hibbing, Minnesota.—V rudniku Webb Mine, ki je last S. P. O. Co., je dne 17. aprila ob štirih popoldne postal šrtev nesreče naš rojak Žan Turk. Bil je dobro znan po tukajšnji okolici, ker je bil v rudniku kot boss in predelavec. Padel je čez neko luknjo in pri tem se ga dobili vsi sliški, da je bil takoj mrtev. Pokojnik je bil doma pri Kočevju ter zapuščal soprogo v B. S. ter dva sinova in sestro, kakor tudi veliko znancev in prijateljev, ki žalujemo po njem. Družini pokojnika izrekam najskrenejše sožalje.—Frank Pipan.

Razmere v Peoriji.

Peoria, Illinois.—Že par let je minilo, odkar je bil od tu zadnji dopis. Treba je torej, da zopet pridemo na dan in povemo naše razmere. Z delom je tako slabo kakor povsod. Premogovne rudnike zapirajo, nekateri pa delajo malo boljše. Toda nič ne vamo, koliko časa bo tako. Morda do jutri, potem pa zopet zastoj. Tako je delavec vedno odvisen od delodajalcev.

Političnih organizacij tukaj ni, posebno za Slovence ne. Zavednosti ni drugačne, kakor če kje kdo kaj pojpe. V takim slučaju je še preveč "znanstva" o socializmu. Tudi društveno uspevamo je polagoma, ker je nekaterim napredek deveta briga. Nekateri so pa tudi mnenja, naj si vsak sam pomaga.

Bratje in sestere, kdor je takega mišljenja, bi bilo boljše, da bi sploh ne bil pod okriljem S. N. P. J. Ni res, da je potrebno samo plačevanje, da vsak bo imel podporo v slučaju bolezni in je zavarovan za slučaj smrti, ampak treba je tudi, da vsak dobi več nove člane. Priti mora vedno več članov, ker to pomeni boljši gospodarski obostoj organizacije, toliko trdnjejo zavarovanje in toliko širše bratstvo med nami. S pridobivanjem novih članov

ZARKOMET

Kolonija Amerika.

Musolino rabi denar za imperij.

Morgan je odredil ček.

Kongres je prikrimal.

Evropa il papa!

Ves "narod" je na špagi!

Mr. Pipee (odpre okno in pokaze bosu šest pobalnov, ki balinajo na yardu): Pogledjte, father, narod igra z nami! —

Isposlilo se je!

Listi poročajo, da je policija aretirala več sto stavkujočih delavcev v Passaicu, N. J. Aretirane delavce so stlačili v policejske avte.

Oni, ki je zapisal, da ameriški delavec, ki se vozi v avtu, ne more biti revolucionar — je bil vsekakor zraven.

V Kansasu je še dosti take robe —

Cenjeni K. T. B. Hvala rojaku iz Minnesota! Povem mu, da dotičnih dobrin, ki smo jih poznali v Kansasu, tukaj jih ne pogrešamo, ker takih imamo še dosti. Ako želite, vam prav radi pošljemo nekaj trgovcev s mesedino in jestvinami, ki svoje otroke pošiljajo v razne cerkve, mas pa prav po židovski odirajo. — Opat iz Kansasa.

Mokr: in suha fajmoštrija.

Zgodilo se je v Penni.

Dve fari sta druga poleg druge. V prvi je moker in v drugi suh fajmošter. Mokri je šel v Washington in tam pod prisego izjavil, da so rudarji veliki pijanci, njihove žene vlačuge in otroci pijejo škops namesto mleka. Šel je suh v Washington in takisto pod prisego izjavil, da se mokri fajmošter debelo laže in da je suha pravi blagoslov božji. Mokri je rekal, da je suha uničila voo mesald. Suh je za rekel, da je mokri prodajal rudarje baronom premoaga.

Bratje, lepo je to!

Lepo je, če katoliški fajmošter pod prisego izjavi pred senatorji, da se njegov bratec v Kristu laže. Lepo je, če reče, da je suha prinesla srečo rudarjem. Lepo je, če pravi, da je njegov bratec v Kristu gonil rudarje v sužnost. Vse to je lepo! In lepo je, ker so mokri in suhi fajmoštri na svetu. Zato bo še fletno na svetu.

Kapitalistični obroč.

Iz cunji se dela papir, iz papirja denar, iz denarja banke, iz banke bogastvo, iz bogastva revščina in iz revščine cunje.

Nato pa spet od kraja.

Šolmašter Trunk v trunk (koš)!

Moj fajmošter piše, da je bil dve leti učitelj in plačali so mu po eno "avstrijsko" krono na dan. Ako je tako učil kakor bi zdaj rad učil mene, je bila še tista krona preveč — da bi mu bil jaz dal dve iz usmiljenja.

Tudi jaz bi lahko razcefral vašo slovensčino na drobne niti, če bi se mi zdelo vredno. Imam svoje napake, toda takih, kakršne pokate vi, bi pričakoval kvečjemu od kakega vajenca. Baš tam, kjer zopet "šolmaštrujete", pišete "za preklcati". Tega nemščina sem se jaz otrosel iz ljudski šoli.

Kar sa pa tiče kozlov v drugih kolonah Prosvete, nisem jaz zanje odgovoren. Odgovoren sem le za Zarkomet.

Kdo je optimist?

Največji optimist pod solncem je tisti človeček, ki ga je pater Kazimir najel, da se namesto njega podpisuje za urednika. Ta žalost piše, da se večina članov S. N. P. J. strinja s kutarskim listom!

Drugi optimist je Jurij M. Trunk, ki pravi, da bi bil on proti temu, da bi tajniki družestv S. N. P. J. delali verako propagandno. Člani S. N. P. J. se bodo čudno zahvalili za mnenje, ki ga imata oba optimista o njih.

K. T. B.

vetnik neke ribiške družbe. Na ta način avta ribiški trust zlomi odpor Indijancev proti njemu.

Ako Indijanci ne znajo pisati in čitati, ni njih krivica. Iz Alaske se je izvozilo veliko zlata, dragocene kožuškovine in rib, ampak za Indijance se ni skrbelo, v katerih bi se učili pisati in čitati.

Krist sam je postavil ljubezen kot osnovni zakon, na podlagi katerega naj se vagoji človeštvo. In ne samo krščanstvo, vse vere prepovedujejo ljubezen kot osnovno podlago svojim naukam. Toda v praksi se vse to ne vrši, torej so vsi nauki brez pomena. Kaj pa pomeni znanje, če volje ni znanje udeležiti? Krist sam je tudi učil ljubezen, toda ko je izganjal mehtarje iz doma ljubezni, se je znašel v njegovi roki bič. On sam torej ni bil doosleden. Ne čakajmo danes, da se pojavi kak bič, ki bo padel po naši selbnosti, ki hoče zavladati med nami. Ograjavimo se za široko ljubezen, ljubezen, ki ustvarja vse blagostanje za človeštvo.

Kako to storimo? Če hočemo to storiti iz razloga selbnosti, ki je danes tako močna in silna, lahko storimo tudi to. Rodilajtu ni nič milejšega na svetu kot njegova deca. Dajmo taj deci ljubezen. Ni to ljubezen napram deci, da dovolimo otrokom pešeljati, kar hočejo, kot na primer: Otroci hoče puško in roditelji ma jo nabavijo, otroci pa se a njo ubije in potem za mrtvim otrokom se jočejo: "Ne srdi se na nas, ker ti nisimo storili po volji!" Ni to ljubezen napram otrokom, da jim damo denarja in imetika in niti to, če ni ljubezen, da otroke naitimo in dobro oblačemo. Njm je treba prave in istinske ljubezni, ki ne sestoji od obleke in kruha, temveč od vagoje, da bodo častni in vredni ljudi, ljubezni jim je treba, a katero bodo oblagodarjeni in opismenjani.

Ljubezen je solnce. Cvet, na katerega ne posije solnce, izgubi vonj in lepoto. Otrok, ki nima ljubezni, se očufji.

Sola se veliko pritožuje nad stariji malih otrok. Od doma se pritožijo: "Tepemo ga vsaki dan, pa nič ne pomaga!" Sola pa nato odgovarja: "Ljubezni dajte otrokom, ljubezni — se palice!"

Ljubezen greje, ljubezen daje moč in dviga človeka. Ljubezen vagoja. Najugotno ljubezen kot najdragocenejše blago in življenje nam bo sladko in prijetno. Vrzimo selbnost iz ljudskih src in naselimo tja ljubezen. Širimo ljubezen, kakor solnce širi svoje blagodejna žarika na vse enake, čim dalje moramo. Kdor že ne more daleč, naj širi ljubezen vsaj blizu, v najbližji svoji okolici. Na ta način ustvarimo boljšo bodočnost nami.

Francoški filozof Fajz pravi: "Življenje je vredno samo tedaj, ko ga podkrepijo dolžnosti, katere so nad osebnostjo." To pa je mogoče samo s ljubeznijo. Ni so zastoj umirali veliki ljudje za selbi ljubezni, ker bili so uverjeni, da brez te ni sreče za človeštvo.

Ljubezen do človeštva.

Ljubezen do plemena in domovine.

Ljubezen za otroke in bodočnost.

Ljubezen do vsakega dela.

Ljubezen brez selbnosti.

Ljubezen v vsakem osiru.

Z eno besedo: Ljubezen in vedno same ljubezen naj bi napolnjevala vsa vsakega človeka, če hoče nositi ime pravega človeka.

Mišljenem bi radi

vzeli voljno pravico

Pisati in čitati bi moral znati vsak Alančan. — Tako predlagam kongresnik White v Malina.

Washington, D. C. — Kongresnik White iz države Maine je predložil kongresni zbornici predlogo, po kateri bi moral znati vsak volilec v Alaske pisati in čitati. Ako ta predloga postane zakon, bo zniala število volilcev v teritoriju Alaske za najmanj 1,100. Vseh volilcev je itak malo. Vsi skupaj štejejo komaj deset tisoč. Ti nepismeni volilci v Alaske so Indijanci. Ti Indijanci so inteligentni in so dosdaj vedno glasovali. Naučili bi se tudi pisati in čitati, da jim je vladati postavila šole.

Legislatura Alaske pravi, da se naj nov zakon nanaša samo na nove volilce.

Dan Sutherland, delegat v kongresu iz Alaske, izjavlja, da se za predlogo zelo zanima od-

Delavske novice

(Federated Press.)

Chicago. — Unija pleškarjev je četrtki podpisala pogodbo za naslednja tri leta s staro mezdo 1.50 na uro in 44-urnim delovnim časom v tednu. Pogodba, ki je od 1. aprila, določa zaprtje tiskarne in unija ima pravico pomagati s simpatično stavko drugim unijam stavbinske stroje, kadar so v boju za zaprtje delavnice.

Enako pogodbo je podpisala tudi unija latvarjev.

Pokojnica za električarje. — Električarji v tem mestu so dobro organizirani. Imajo unija št. 134, ki spada pod mednarodno bratovščino električarjev, ima 6.000 članov. Na voljo zadnji seji je svoj sklenil, da bi plačevala svojim ostalim članom pokojnino. Brez pomena je to prva lokalna unija, ki je kdaj ustanovila tako važno ustanovo. Do pokojnine v višini \$50 mesečno, plačevane iz najske blagajne, so upravičeni člani, ki so dosegli 65 let starosti. Če so bili vsega skupaj dvajset let organizirani v katerikoli uniji in najmanj petnajst let v uniji št. 134.

Članom, ki so dosegli starost 65 let, je dovoljeno, da lahko delajo za nižjo plačo, kot jo določa unija sklevca.

Berger je predlagal izvajanje I. amandmana.

Washington, D. C. — Socialistični kongresnik Victor Berger predložil kongresni zborništvo predlog, ki ima za namen izvajanje prvega amandmana k 13. členu ustavnega amandmana, ki garantira državljanom svobodo govora, tiska in zbornanja.

Berger je naglasil v svojem govoru, da se milijoni izdajajo za izvajanje osemnajstega amandmana, torej je popolnoma ustrežno, da se izda denar tudi za izvedbo civilnih svobodščin. Te vključuje svoboda tiska, svoboda govora, svoboda zbornanja, svoboda združevanja, svoboda potovanja po Evropi in svoboda v celinah. Ker je bilo namerano, da je dvojica vstopila v Italijo, sta bila prepovedana, sta bila prepovedana, sta bila prepovedana.

Ameriški filmski zvezdi oblekli črne srajce.

Douglas Fairbanks in Mary Pickford sta se zapisala med fasiste in Italijani so ju povzdignili med bogove.

Florence, Italija, 23. apr. — Ameriški filmski "heroj" Douglas Fairbanks in njegova žena Mary Pickford sta včeraj na njunem potovanju po Evropi všla v Florencio. Ker je bilo namerano, da je dvojica vstopila v Italijo, sta bila prepovedana, sta bila prepovedana, sta bila prepovedana.

OLICIJA JE PRICELA PREGANJATI ZELEZOSTAVBINSKE DELAVCE.

New York, N. Y. — Policija je bila preganjati stavkujoče delavce, ki izdelujejo za stavbe delovne stavbinske materialje iz železa, medenine in železa. Arvanji so bili popolnoma mirni in delavci niso posili tablice, na katerih je bilo povedano najnujnejši delovni pogoji.

Na stavki je zdaj več kot tri tisoč delavcev. Delavnice se zapirajo po vsem mestu in delavci so tako dolgi, da je težko izvesti uspešno piketiranje. Glavna zahteva je znižanje delovnih ur v tednu. Delavci zahtevajo štiri in štirideset delovnih ur v tednu. Poleg zahtevajo tudi znižanje stroškovne organizacije.

Vesti iz Jugoslavije

Zanimiva razprava se je vršila 6. aprila pri ljubljanskem sodišču. Vzemajna posojilnica je tožila ravnanja Blaznikov tiskarne g. Rožanca, ki je kot zastopnik tiskarne odgovarjal za tisk brošure "Naš odgovor", katera je težko obtoževala klerikalne denarne institucije, zlasti Vzemajno posojilnico. Toženo si je vzel za zastopnika dr. Thuma in nastopil dokaz resnice. Dr. Thuma je predložil sodišču tri bilance imenovanega zavoda izza zadnjih treh let in kategorično vztrajal pri trditvi, da so bilance falsificirane. Vzemajno posojilnico je zastopal dr. Brejc, ki pa ni mogel s dokazi udušiti teh trditve. Do končnega izida razprave ni prišlo, ker bodo v zadevi zaslišani še strokovnjaki bilance vede. Proces bo vsekakor razkril gnile razmere v klerikalni stranki in pokazal nevdžen razkol v njej; kajti poročali smo že, da v klerikalni stranki obstaja boj dveh smeri, mladov in starinov in da gre za oblast ene in druge smeri. Tudi omejena brošura je izrodek tega razkola, pa naj klerikalci razkol še tako taje in skrivajo. Klerikalizem je do zadnjega časa živel na račun gospodarskih ureditev in ustanov in če se posreči mladino zavzeti te ustanove, lahko pričakujemo na usodna gospodarska presenečenja klerikalnih veljakov, da ne govorimo o disgrafikacijah. Zaslužena kazena za klerikalno gospodarstvo torej ne odide.

Bratci med seboj! V radikalnem državotvornem in državno misel zastopajočem klubu se bratci med seboj tepejo, psujejo in zmerjajo. Prav je tako. Ti bratci imajo seveda za svoje polemike tudi časopise na razpolago. Zato je šel bratec Dragović in Vlajka Kocič, upornega brata, pretepel Vlajko Kocič pa je bratcu tako-le odgovoril: Dragović se je ordinarno zlagal, le eno resnico je povedal: v radikalnem klubu so banditi in lopovi. Dragović sam pa je njegov poglavar. — Vse za domovino in državo.

Čuden samomor. V Varaždinu je živel mlad trgovec Giuro Filipović, zaročen z lepo mlado meščanko. Ker je bil pa sam božjasten, je ni hotel poročiti in na veliki petek je skočil v Dravo.

Smrtna nesreča na Pohorju. Te dni je sekal dvanaestletni posestnikov sin Fran Kapun drva. Drvo se je zrušilo nanj in udarec je bil tako močan, da je Kapun oblezal mrtev.

V mariborskem bolnico so pripeljali 26 letnega delavca Franca Gosaka iz Loč, kateremu je eksplozija iz možnarja raztrgala obraz.

Veliki požar v Žumberku. V prijaznem selu Dragševci nad Metliko je na veliko nedeljo ponoči izbruhnil požar, ki je upelil celo selo. Hiše in hišice, večina s slamo krite, so bile v kratkem času vse v plamenu ter so pogorele do tal s pohištvo in živežem vred. Gasilna akcija je valed pomanjkanja vode ostala brez uspeha. Neki otrok je dobil smrtonosne opekline in je bil v brezupnem stanju prepeljan v bolnico. V hlevih sta zgoreli dve kravi, več prešičev in vsa perutnina. Osemnajst rodbin je ostalo brez strehe ter brez hrane in kmetijskega orodja. Beda je velika, pomoč nujno potrebna.

Veliki požar v Žumberku. V prijaznem selu Dragševci nad Metliko je na veliko nedeljo ponoči izbruhnil požar, ki je upelil celo selo. Hiše in hišice, večina s slamo krite, so bile v kratkem času vse v plamenu ter so pogorele do tal s pohištvo in živežem vred. Gasilna akcija je valed pomanjkanja vode ostala brez uspeha. Neki otrok je dobil smrtonosne opekline in je bil v brezupnem stanju prepeljan v bolnico. V hlevih sta zgoreli dve kravi, več prešičev in vsa perutnina. Osemnajst rodbin je ostalo brez strehe ter brez hrane in kmetijskega orodja. Beda je velika, pomoč nujno potrebna.

Strela je udarila v kmetako hišo v Zimljih pri Mostarju. Bila je tako močna, da je porušila hišo in v razvalinah sta našla smrt mož in žena in še otrok.

Naša izseljeniška kvota za Združene države Severne Amerike znaša letos 671. Konzulati smejo izdati mesečno največ 10 odstotkov potnih dovoljenj celokupne kvote.

Napad na vrubarjskega župnika. Ko se je na veliko soboto župnik Alojzij Kokalj v Vrubarju pri Ptaju vračal zvečer domov ga je iz dosedaj neznanega vzroka napadel posestnikov sin Anton Kolarič ter oddal nanj od zadaj strel iz samokresa. Zadel ga je v levo roko in ga lahko poškodoval. Kolarič je bil aretiran ter izročen sodišču.

Krvav velikonočni pretep. V okolici Bosenakega Broda je prišlo na Veliko noč do krvavega pretepa med viničarji in kmečkimi fanti. Dva viničarja sta bila ubita, trije fanti pa teko ranjeni. Osem fantov je bilo aretiranih.

Nov občinski svet v Trbovljah. Dne 4. aprila so bili izvoljeni pri občinskih volitvah sledeči svetniki: od SDS. Jože Goropevič in Miloš Roš; od Kmetске delavske gospodarske liste Gustav Vodušek, Miha Koren, Alojzij Grdar in Ferdo Roš; od SLS Avgust Jordan, Rudolf Ahac in Janko Aršek; od praprovernih levčarjev Franc Slavšak, Franc Jerebičnik in Matevž Fler; od Bernotovcev Franc Pencel in Jože Tovornik; od Združene delavske liste Franc Gunšek, Karl Malovrh, Jakob Klenovšek, Ignac Sitar, Josip Grum, Vinko Grabnar, Franc Pliberšek, Ivan Jazbec, Martin Povše, Ivan Kruišič, Ivan Blatan, Alojz Vrbnik, Rudolf Persoglio, Alojz Tanske, Miloš Terzinaki, Franc Tržan, Alojz Hefertle, Ivan Breznjak, Edvard Jurjavec, Alojz Strumelj, Gašper Vastič. V novem občinskem svetu so sedelo skupno 37 odbornikov.

Veliki požar v Žumberku. V prijaznem selu Dragševci nad Metliko je na veliko nedeljo ponoči izbruhnil požar, ki je upelil celo selo. Hiše in hišice, večina s slamo krite, so bile v kratkem času vse v plamenu ter so pogorele do tal s pohištvo in živežem vred. Gasilna akcija je valed pomanjkanja vode ostala brez uspeha. Neki otrok je dobil smrtonosne opekline in je bil v brezupnem stanju prepeljan v bolnico. V hlevih sta zgoreli dve kravi, več prešičev in vsa perutnina. Osemnajst rodbin je ostalo brez strehe ter brez hrane in kmetijskega orodja. Beda je velika, pomoč nujno potrebna.

Narava je jako previdno preskrbela srce z nekaterimi malimi zaklopkami ali ventili, ki se nahajajo znotraj srca in ki se odpirajo, da izpušijo kri, pa se potem brž zaklepajo, da kri ne potoče nazaj. Srce pumpa dva tola krvi ob istem času, enega skozi pljuča in enega okoli vsega telesa. Da to stori, je srce razdeljeno v dva dela. Manjši in tanjši, namreč desna polovica srca, je oni del, ki pumpa kri v pljuča. Leva polovica pa pumpa očiščeno kri, ki se je vrnila iz pljuč, skozi ostali del telesa. Srce se napoljuje in izpraznjuje okoli 75 krat v eni minuti — od 120 krat pri dojenčku in 90 krat pri sedemletnem otroku do 80 krat pri odrasli ženski in 72 pri odraslem moškem.

Zile odvodnice ali arterije so votle cevi, ki prenašajo kri, katero srce vanje pumpa, v vse dele telesa. Čim bolj oddaljene so arterije od srca, tem manjše postanejo, se neprestano razcepljujejo v čim daljša tanjša žilica, ki se razprostirajo po vsem telesu in tako prinašajo hrano in kisik vsem stanicam telesa. Arterije so v normalnem stanju mehke in stisljive. Kadar srce pumpa kri v žile za obkrot skozi telo, se pritisk, ki ga povzroča skrajšana srca, prenaša tudi na žile in se obični po vsem obtočnem sistemu. Ob začetju lahko občutimo utripanje srca in pritisk na tej točki zovemo pula (žilno utripanje).

Ko govorimo o pritisku krvi, se moramo tudi osrati na obisti. Obisti imajo nalogo precejati kri in odstranjati iz krvi vse obrabljene snovi. Te snovi telo potem izločuje kot seč (urin). Imamo posebno lestvico za merjenje krvnega pritiska. Merilo obstoja načelno v tem, da merimo pritisk, ki je potreben za to, da ustavimo krvni obkrot, tako da se ne čuti več utripanja žile. Okoli roke nad komolcem postavijo vrečo, v katero se pumpa zrak. Zračni pritisk stisne žile, tako da se obkrot krvi ustavi. Z vrečo je zvezana cev, v kateri se nahaja živo srebro. Čim večji je zračni pritisk, tem višje se dvigne živo srebro v cev. Ko žila ob začetju ne utripa več, se pogleda, do katere točke na lestvici se je živo srebro povzpelo. Stevilo milimetrov na lestvici označuje krvni pritisk dotičnika.

Povprečni krvni pritisk človeka v starosti od 15—20 znaša 119 mm in potem postopoma raste z leti. V starosti od 31 do 40 let znaša 126 mm in v starosti od 55—60 let 134 mm. Tudi jako zdravi ljudje pa imajo nekada več, nekada manj, — od 15 čez povprečnost do 20 pod njo. Krvni pritisk pa, ki je tako visok, da ni več normalen, po mnenju mnogih zdravnikov označuje, da nekaj ni prav v srcu, žilah ali obistih ali pa v vseh teh organih skupaj. Srce utegne biti bolno in valed tega tako opebeljeno ali razširjeno, tako da je pritisk srca na žile večji kot normalno. Morda pa so obisti v neredu. In zares, eden izmed najbolj pogostih in važnih vzrokov visokega krvnega pritiska je bolezen na obistih.

Takozvana Brightova bolezen je jako navadna bolezen obisti in je večina posledica okuženja v obistih ali v drugem delu telesa. To okuženje pa utegne nastati valed škrilic, legarjev, tuberkuloze ali prehladov. Sifilis povzroča otrpjenje žil. Pretežno fizično delo in pretirane telovadbe, vaje, starost, protin in pijanjevanje spadajo tudi med vzroke, ki povzročajo otrpjenje žil. Akutni revmatizem členkov je tudi jako navaden vzrok srčne bolezni.

Recimo, da mož petdeset let star, ki bi moral imeti normalen krvni pritisk 135 do 136 mm ali nekaj več, pride k zdravniku, ki najde, da njegov krvni pritisk znaša 200. Pacient je brčkone prišel k zdravniku, da se pritoži zaradi vrtoglavosti, kratke sape, morda radi prepogoste urinacije, zlasti po noči, in hitre utridljivosti ob najmanjšem naporu. Abnormalen krvni pritisk takoj privede zdravnika do tega, da preišče srce, kri in seč. V takim slučaju krvni pritisk služi za svadilo in ob enem označuje, kaj treba storiti za bolnika. Visoki krvni pritisk svari pred nevarnostjo, da ena izmed krvnih žil v možganih utegne nekak počiti, kar povzroči kap, ali pa da je srce v takim stanju, da ne prenese nikakega napora, ali pa da so obisti bolne. Istočasno krvni pritisk označuje, kako naj se prepreči katastrofa; s tem namreč, da bolnik živi tako, da se zniža krvni pritisk.

Na primer, nekdo, star 40 let, ima krvni pritisk 160, ko bi moral imeti le 126. Brčkone se neka skrita bolezen nahaja v njegovem sistemu, dasi ni bil morda nikdar bolan. V njegovem višjem krvnem pritisku ni nič, radi česar bi se razburil, ali sum obatoji glede njegovega zdravlja in dotičnik bi se moral dati pregledati v gotovih presledkih, da se najde, kje tiči vzrok višjega krvnega pritiska.

V starosti od 40 do 65 let je višji krvni pritisk lahko posledica nervoznosti valed prevelikega dela, skrbni, intenzivnega umnega dela brez zadostne telesne vaje ali nezmerne jedena. Dočim je treba uvaževati zle posledice visokega krvnega pritiska, treba tudi posvariti pred preznizkim krvnim pritiskom. Neke strokovnjak navaja dva velika vzroka nizkega krvnega pritiska. Prvič, okuženje, kakršno je tuberkuloza, legar ali bolne beggavke, adenoidi ali sobje. Drugi veliki vzrok nizkega krvnega pritiska je pomanjkanje telesne energije, kar je pripisati podedovalnosti ali razvadi. Ta skupina ljudi vključuje meže in tarnalce, ki se vladijo okoli, polegavajo in ne pridejo nikamor, ker si domišljujejo, da so polinvalidi. Nekateri imed njih so leni ali mogoče so umno in telesno bolj počasni, mnogi so podhranjeni in se radi amilijo sami sebi. Zdravniški strokovnjaki so mnenja, da pri takih ljudeh gre za pomanjkljivo izločevanje kake brezovne žleze. Kar jim je treba, je nekaj korajšje, živahnosti, energije in volje, da posabijo na same sebe in pogledajo svetu v oči. Kura obstoja v dobrih zdravstvenih navadah. Skratka: krvni pritisk je simptom, ne pa bolezen. Nikar ne bodite v skrbah, ako je krvni pritisk malce nad ali pod normalno. Pretirano visoki krvni pritisk pa je nevaren. Tedaj sledi te nasvetu svojega zdravnika. Ako ne uravnate svojega življenja po njegovem svadilju, priprišite si posledice samim sebi. Ako krvni pritisk ni normalen in se najde vzrok za to, pravilno zdravljenje odloži prerano starost in prepreči prerano smrt. — F.L.I.S.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

17. Junija 1907 v delovni hišnici

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Upravni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Calinak; podpredsednik Andrew Vidich, E. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolnišniškega oddelka Blas Novak; gl. blaginjak John Vogrich; urednik glasila Jelo Savarntnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

Martin Zeleznikar, predsednik, Box 378, Barberton, Ohio; Frances A. Taucher, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizanović, 13134 Washington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terrell, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODSEK:

Blas Novak, predsednik, 2627-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VEŽODNO OKROŽJE:

Jacob Ambrošić, Box 288, Moon Run, Pa.

KAPADNO OKROŽJE:

Antea Sular, Box 104, Gross, Kans., ne Jugoslavija, Frank Bluz, Box 399, Chisholm, Minn., ne stv. zup. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 2653 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill., Richard J. Zvertnik, 2216 S. Millard Ave.; Frank Zajc, 3629 W. 24th St., Chicago, Ill.

Zdravstveni odbor:

Predsednik Frank Albi, 3124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jella Orah, 2629 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Ollp, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI IZDAVNIK:

Dr. F. J. Kern, 6225 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZOR! — Korespondenca z glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši letoleto:

VRA PISMA, ki se nanašajo na posebni gl. predsednika se pošiljajo: Predsedništvo E. N. F. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE KADEVSE BOLNIŠKE PODOBRE SE NASLOVE: Bolniška blaginjsko E. N. F. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki so hleboji gl. izvršnega odbora in jednake vrste se nanašajo: Tajništvo E. N. F. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE KADEVSE V ZVEZI S BLAGAJNIŠKIMI POSILI so pošiljati na naslov: Blaginjsko E. N. F. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvršnem odboru so naj pošiljati Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, njegov naslov je spodaj.

Vsi pritožbi in gl. porotni odbor so naj pošiljajo na naslov: Frances A. Taucher, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in spisi vas kar je v zvezi s glasilom jednota, naj se pošiljejo na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

To so dejstva. Nemogoče je, ako naj pridela ti le kako sadje, ne da bi dreveje v sadovnjaku skropili. Tako je tudi v zelenjavo. Vse to pa stane veliko denarja, za kar mora kajpada plačati konsument.

Ptice ne morejo rešiti vsega sadja in zelenjave, ker ne morejo pojedti vsega mrčesa. Tudi vse ptice ne šro mrčesa. Kdor se ukvarja s preučevanjem življenja ptic, prišata, da je to nemogoče, toda znana reč je, da so ptice, katere žro mrčes, takorekoč smrtno sovražnice vse golazni. Narava se sama balancira. Že dolgo je tega, kar se je ustvarilo to ravnotežje, da je vsaka kiva stvar našla toliko sredstev, da se je mogla ohraniti pri življenju. Vsaka umetna sprememba v tem naravnem ravnotežju pa kmalu vzame celo stoletje, da s počasnimi naravnimi silami zopet doseže ono ravnotežje. To ravnotežje so ljudje uničili pri pticah, ker so jih brezmišlno in brezskrbno pobijali. Nekateri trdijo, da je v Združenih državah bilo uničenega 90 odstotkov ptic. In tako zvezni urad za biologijo doznava, koliko večjo škodo imamo vsako leto radi množičnega mrčesa.

Ptice imajo različen tek. Nekatero zobje seme, nekatere mrčes, nekatere pa seme in mrčes. Ptice, ki jedo seme, napravijo veliko koristnega, ker poboljšajo seme plevela, dočim je glavna hrana drugih ptic mrčes. In te ptice, ki napravljajo največjo korist, niso v Združenih državah varovane s nikakim zakonom.

Vse ptice jedo sadje. To je večinoma radi tega, ker jim primumanjuje njih naravna hrana (divjih jagod in silčenega) ali pa radi tega, ker so kaka vrsta ptic razmožuje nad normalno mejo. Očividno nekatere ptice napravljajo več škoda kot koristi. Vrana, kavka in vrabec so impotrpane ptice. Teh zakoni ne varujejo radi škode, ki jo te ptice napravljajo. Žuškojede pa požro ogromno količino mrčesa. V Tekasasu so v milinčuko ubite prepelice našli stodvajset gosonice. V neki drugi so našli nad sto krompirskih hroščev. V trebuški neke drevesne lastvice so našli 40 celih žitnih stenec. Dva milinča borovih žičkov sta vsebovala 1900 olivnih in 300 zelenjavnih uš. V drobovju nočne kragulja so pri razparanju našli 340 koblice, 62 gosonice, dva kebra in dve osi. Škrjančeva hrana sestoji iz 72 odstotkov škod-nejšega mrčesa in 20 odst. plevalnega semeja. Kukavica živi ob samih gosonicah. Dvajsetdeset vrst ptic je, ki ne vživajo drugega kot kosmate gosonice in 38 vrst ptic se živi na zelenjadnih uš. Kragulji in sove so povprečni najzagrizenjaj nasprotniki miši, podgan in drugih glodalcev.

OLJNI BARONI NOČEJO PRIZNATI NITI SEBOVINI ZARTEV KOMPANIŠKE UNJE.

Bayonne, N. J. — Oljni delavci so organizirani v kompanijski uniji. Ta unija je gosposod oljnih baronov predošila skromno zahtevo za povznanje mezde. Vacuum Oil kompanija in Standard Oil kompanija eta zahtevo odklonili. Obamam jim je prepoovedan tudi pristv proti odklonitvi.

In ko je nekdo med oljnimi delavci razpečaval delavski list "Labor Age", v katerem so bile popisane razmere, ki vladajo v tem paradizu oljnih baronov, je William C. Coier zaklical razpečevalcu: "Nehajte s razpečevanjem, če ne vse dam aretirati." Slabše ni bilo niti v Rusiji pod carskim režimom. Tam so tudi aretirali vsakega, ki se je drnil razpečavati liste med delavci.

Veseljen.

Bon Air, Pa. — Društvo "Naredni Slovinci" št. 354 S. N. P. J. je sklenilo na redni seji dne 11. aprila, da priredi svoje veselje v soboto, dne 1. maja. Veselica bo prirjevana v korist društvene blagajne. Člani društva, katere nimajo veselice na domeni dan, naj pridejo vsi k nam, da bomo skupno proslavili delavski praznik.

Vstopnina k veselici je samo 25c za moške, za ženske pa prost. Začetek je ob pol osmih zvečer. Za gošca bomo imeli Franka Koreleca, ki ima dobro novo harmoniko in je izredno igralec. Bo torej dovolj zabave in poskočnice. Za vse potrebo bo skrbel izvoljeni odbor. — Zbog Bukovele.

ZDRAVSTVO

Poljudna beseda o higijeni in skrbi za zdravje.

KAJ JE KRVNI PRITISK.

Danes, ko že vsakdo govori o "krvnem pritisku" (blood pressure), je tem bolj potrebno svadriti ljudi pred raznimi napačnimi informacijami, ki prevladujejo v tem pogledu. V tedniku, ki ga izdaja čikaški zdravstveni urad, pridobuje njega načelnik, dr. Bundesen, jako primerno razpravo, ki poljudno razpravlja o pomenu krvnega pritiska. Med drugim člankar pravi:

Ena izmed stvari, proti kateri se mora zdravstvena znanost neprenehoma boriti, je napačna informacija glede zdravstvenih zadev. Vzlike lahkoti, s katero je dandanes mogoče dobiti poljudne informacije iz zanesljivih virov, vendarle ima običnostno števno mnogo napačnih naziranj o zdravstvosvju. Tako je tudi v pogledu krvnega pritiska.

Kak pa je pravzaprav krvni pritisk? Ljudje vprašujejo: Imate-li krvni pritisk? Seveda mora vsak človek imeti krvni pritisk, ravno tako kakor mora imeti temperaturo ali utripanje žile. Krvni pritisk ni nič drugega nego napor, ki ga srce vrši, ko pumpa kri v žile in zopet vase nazaj skozi obtočni sistem.

ZDRAVSTVO

Poljudna beseda o higijeni in skrbi za zdravje.

Kar ljudje pravzaprav mislijo s takim-le vprašanjem, je to, da-li je krvni pritisk normalen, to je: da-li je previsok ali prenizek. Abnormalni krvni pritisk je pa enak bolezn, ravno tako kakor je bolečina ali kašljanje ali bruhanje znak, da nekaj ni prav.

Najprej naj razložimo, kaj je normalni krvni pritisk. Srce je osrednja sesalca, ki na jako znamenit način skrbi za to, da se kri pretaka po vseh delih telesa. Srce je votel mišičasti organ, ki se nahaja na levi strani prs in ki ga vsakdo zna zlahka najti po njegovem utripanju. Dejanski je srce le nekaka razširjena žila, ki je del osrednje prsne žile. Stevna srca obstajajo iz debele plasti jako elastične in močne mišice, skora tako debele kot dian. Kadar velika žila pridonica vlivu svojo kri v to malho, se mišice srca skrčijo in pošenejo kri v veliko žilo odvodnico, takozvano aorto. Krčenje in širjenje srčnih mišic povzroča ono znano utripanje. Delovanje srca si prav enostavno predstavimo, ako denemo roko v posodo vode in jo hitro stisnemo, pri čemur bo voda zbrizgnila iz stisnjene posodi.

A. P. Čehov:

ZAGONETNA NATURA

Kupe prvega razreda. Na divanu, prevlečenem z rdečim žametom, stonila dama. Dragocena frnalaža pahijača škroboče v njeni krčevito stisnjeni roki, zaponka na grudih se dviguje in pada kakor ladja aredi valov. Vzemirjena je...

v revni uradniški družini. Oče je bil dobričina, umen, ampak — duh časa in okoliš... vous comprenez, jaz ne obojam svojega nesrečnega očeta. Pil je, kvartal... jemal podkupnine...

strašni momenti! Toda podpirala me je misel, da bo starec danes ali jutri umrl in da pričnem živeti kakor sem hotel; da se bom udala ljubljenu bitju in bom srečna... In tako bitja že imam, Voldemar! Bog ve, da ga imam!

Štoci v najemu. Pogodba, s katero oče ali otrok skrbnik oddaja otroka komu drugemu v oskrbo v svrhu, da se pri njem uči rokodelstva oziroma da mu služi, se v angleščini imenuje "child indenture".

poedinega otroka in se boljše preiskujejo in nadzirajo družine, kamor se taki otroci postavljajo. — F. L. I. S.

ISČE SE ROJAK John Zuče, čl. dr. št. 422, S. N. P. J., doma iz vasi Malavas pri Dobrempolju, Slovenija, Jugoslavija. Pred letom dni nahajal se je v San Francisco, Calif. Išče se ga radi važnih društvenih zadev, kakor tudi vsled zelo važnih zadev iz stare domovine. Ujjudno se prosi rojake če kateri ve kaj o njem, ali ako bo sam čital ta oglas, naj se zgasi na naslov: Anton Pavlovich, P. O. Box 605, Standardville, Utah. (Adv.)

Krasen spomin je Zgodovinska spominška S. N. P. J. knjiga "AMERIŠKI SLOVENCİ" Knjiga je ilustrovana s nad 200 slikami, obsega 632 strani, je krasno trdo vezana v plavih platnicah in ima slate črke besedilo na hrbtu, ter krasen zlat znak S. N. P. J. na sprednji platnici. Sobratje in sestre S. N. P. J., ter drugi rojaki, knjiga je prvovrstno delo in na finem Star English papirju tiskana. Naročite takoj! Cena je \$5.00 s poštnim vred. Naročnino pošljite na upravljalstvo Prosveta, 2657 So. Lawndale ave., Chicago, Ill. Naročite lahko tudi ZAPISNIK 8. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

ŽIVETI!

Spisal Ivan Cankar.

I.

Stal je prej kraj poti, kakor jih stoji lepo številno, in je gledal, kako veselo je živelo življenje. In mislil je, da zaničuje to življenje. Ali ni ga zaničeval; frazo o zaplčevanju je bil pobral iz knjig ljudi, ki so mu bili podobni, ter se je zaljubljal vanjo. Treba mu je bilo donkišotskega orožja. In stvar ostane naposled ista, če jo imenuje človek zaničevanje ali hrepenenje ali zavist.

"Najlepša pot! Rad imam to pokrajino in to vročino... in to tišino. Sama sva na svetu, glej!" Lucija je hodila kakor po mehkem mahu, v kostanjevih sencah. Stopala je lahno in prožno, telo se je zibalo, kipele je pod tenkim batistom. Rdeč solinček je senčil obraz in tako je trepetala na beli polti svetlejša nijansa, koma razločna nenaravno rdeča luč, kakor da bi sijal skozi prozorno kožo plamen iz krvi, iz mesa. Ustnice so bile polodprte, bujne, napete; trepalnice so bile legle nize na oči, ki so sanjale.

Ali želiš stati pravilno pisanj in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katere je izdala in ima na prodaj Književna matice S. N. P. J.

Mnogi otroci so v resnici bili le neplačani služabniki v hiši ali na farmi, dostikrat niso imeli prilike do solanja ali otroške zabave in v nekaterih slučajih so z njimi kruto ravnali. Od 540 družin, kjer so se nahajali taki otroci in ki so jih zvezni zastopniki obiskali, so otroci v skoraj polovici slučajev živeli ob razmerah, škodljivih njihovega razvoja.

Italijani tepeni v Afriki. Nairobi, Afrika, 23. apr. — Brzojavka iz Lamuja sporoča, da so bile italijanske čete v Somalilandi te dni zelo tepene severno od Mogadisuja. Domačini so prizadeli Italijanem velike izgube. Zvezniška nesreča v Španiji; 5 ubitih. Barcelona, 23. apr. — Pet oseb je bilo večerj ubitih in trideset ranjenih, ko sta trčila ekspresni in tovorni vlak. Med ubitimi je tudi bivši španski poslanec in dva Francoza.

Tiskarna S. N. P. J. SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA. Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih. VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI. CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE. VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill. TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.

"Na mojo pot ne trosi rož dišečih: temna in strašna pred menoj leži..."

In je šel. Pravili so čudne bajke o njegovem vagabundstvu in bolj češčen od njegovih verzov je bil njegov havelok. On sam je vedel, da je njegovo vagabundstvo nepriljetno in grdo životarjenje brez vsake romantike, ali koketiral je z njim in sčasoma si je nalagal na glavo mučeniško krono. Tudi to je bilo potrebno; potrebno je bilo, da si je domišljal romantično Golgato, drugače bi bil ugledal dolgočasno vodnotako blato, ki mu je škropilo do ovratnika. Njegovo življenje je bilo neokusen ragu: nizko vsakdanje trpljenje, namišljena romantika, omahujoča, trepetajoča slabotnost, predrzna samozavest in laž, laž, laž...

"Najlepša pot! Rad imam to pokrajino in to vročino... in to tišino. Sama sva na svetu, glej!" Lucija je hodila kakor po mehkem mahu, v kostanjevih sencah. Stopala je lahno in prožno, telo se je zibalo, kipele je pod tenkim batistom. Rdeč solinček je senčil obraz in tako je trepetala na beli polti svetlejša nijansa, koma razločna nenaravno rdeča luč, kakor da bi sijal skozi prozorno kožo plamen iz krvi, iz mesa. Ustnice so bile polodprte, bujne, napete; trepalnice so bile legle nize na oči, ki so sanjale.

Navadno gre za otroke, ki so jih okrajni komisariji za reveže ali sodniki izročili državnim ljudski soli valed zanemarjenosti, zapustitve, siromašnosti ali nemoralnosti staršev. Ti javni organi niso bili kompetentni, da bi ravnali s slučajni te vrste, tako kakor bi bilo potrebno, in da bi ukrenili potrebno, da se skupnost družine ohrani. Državna sola pa, kamor take otroke pošiljajo, jih potom indenture ali na podlagi adoptije odda v tuje družine, brez posebnega poskusa, da bi se našla najbolj primerna družina za potrebo teh otrok. Nadzirane otroke po oddaji je bilo jako nezadostno. Le dva agenta sta nastavljena za nadziranje kakih 600 otrok, nastanjenih širom vse države. Otroci so v mnogih slučajih morali čakati mesece in leta, predno so imeli priliko pritožiti se radi krutega ravnanja ali pretekega dela.

Washington, D. C. — Senator Shipstead iz Minnesote, pripadnik farmarske delavske stranke, je predložil senatu resolucijo, da zastavi pot ameriškemu bankirskemu imperijalizmu, ki se poslužuje armadnega in mornariškega departmanta za izvajanje policijske službe. Njegova resolucija, daje navodilo predsedniku Združenih držav, da ukaže državnemu, zakladniškemu in trgovskemu departmantu, Federalnemu zveznemu odboru in vsem drugim vladnim agencijam, da v bodočnosti držijo roke proč od oficijelnih izjav, da bo vlada Združenih držav na kateri način pomagala iztirjati dolgove ameriškimi državljanom. 1. Direktno ali nedirektno se ne sme obljubiti, da bodo Združene države odgovorne, da se izpolni finančni aranžma med državljanji Združenih držav in tujimi vladami ali njih političnimi poddivizijami. 2. Ne prizna naj se nobeden aranžma, po katerem bi bila vlada Združenih držav obvezna izvršiti vojaško intervencijo zaradi finančnih kupčij, ampak da za take epore valjajo le legalna razodidča.

KATAR MEHURJA. CE INVAJE KATAR MEHURJA. TEE KO ODVAJANJE. Santal Midy. Narednja v vseh lekarnah. Vsebuje antibiotično.

NADUNA OZDRAVLJENA PREDNO PLAČATE. Mr. D. J. Lane, kemik nastanjen 319 Lane Bldg., St. Marys, Kans., je izučil enostavno sredstvo domače oskrbovanje zobov. Mr. Lane ima toliko uspešnih v to stvar, da polno svojo prakso tega zdravila vrednosti \$1.25, brezplačno in poštnino gratis vsakemu trpečemu na zobih, kdor mu piše. Njegova jonska obdelava in tem, da plaščite oskrbite, ako ne, tedaj nič ne plaščate. Ako trpite na zobih, tedaj mu pišite še danes. Ne pošiljate denarja — samo Vsi naslov zdravstven. — (Adv.)

AGITIRAJTE ZA "PROSVETO"! V JUGOSLAVIJO vas odpravimo z največjim parnikom. Mi vam preskrbimo povizum, izkaz o naplačanju davka na vaše dohodke in dovoljenje za povratek nazaj v Ameriko. Naši zastopniki skrbijo za vas na potovanju. Mi zastopamo vse parobrodniške družbe in vas odpravimo s katerikoli parnikom sami želite. DENAR V JUGOSLAVIJO pošiljamo po najcenejši ceni in vsaka pošiljatev je izročena najkrajšem času. Prepričajte se! KASPAR AMERICAN STATE BANK. Imovina in preostanek \$20,000,000.00. 1900 Blue Island Ave., vogal 19. ulice. CHICAGO, ILL. VARNA BANKA ZA VLOŽITEV VAŠIH PRIHRANKOV.